

Remissvar

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2026-04-16

FI dnr 25-38126
(Anges alltid vid svar)

Fondandelsbolag – för en mer konkurrenskraftig fondmarknad (SOU 2025:117)

Ert dnr: Fi2025/02285

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) tillstyrker i huvudsak utredningens förslag men har vissa synpunkter som inspektionen anser bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. FI välkomnar initiativet till en ny fondtyp av associationsrättslig karaktär. FI anser dock att det förslag som utredningen har lämnat i vissa delar behöver utvecklas eller kompletteras. Det gäller särskilt utredningens internationella utblick och jämförelse, men även till exempel styrelsens roll och uppgifter, beräkningen av andelskapitalet och regleringen av delfonder. När det gäller förslagen om beskattning av Eltifonder anser FI att konsumentskyddsperspektivet behöver beaktas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet och förordar ett stegvis införande av förslagen.

FI avstyrker vissa förslag. FI anser till exempel att det inte bör vara möjligt att utse styrelseledamöter som inte avser att ta del i sådan verksamhet som ankommer på styrelsen. FI anser vidare att utredningens förslag om tillsyn och ingripande behöver kompletteras för att FI ska kunna bedriva en effektiv tillsyn. När det gäller delfonder anser FI att det finns brister i utredningens förslag som måste åtgärdas.

Generella synpunkter

Ytterligare internationella jämförelser behövs

Finansinspektionen (FI) välkomnar initiativet till en ny fondtyp av associationsrättslig karaktär. I kommittédirektivet anges samtidigt att ”[u]tredaren bör göra en internationell utblick och titta närmare på hur lagstiftningen har utformats i andra europeiska länder och eftersträva likvärdiga förutsättningar att bilda och förvalta associationsrättsliga fonder i Sverige som i andra länder där svenska förvaltare i dag förvaltar utländska fonder som marknadsförs till svenska investerare”.¹ FI noterar att betänkandet visserligen innehåller en översiktlig internationell utblick och att det förekommer internationella jämförelser i vissa enskilda delar, men anser att dessa behöver utvecklas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Det bör förtydligas i vilken utsträckning förslag som lämnas är en beprövad konstruktion som visat sig fungera i praktiken.² Huruvida och i vilka delar konstruktionen är beprövad får betydelse för risken att det uppstår oförutsedda brister och konsekvenser i den praktiska tillämpningen.

Den svenska fondmarknaden är väl integrerad med en inte oansenlig gränsöverskridande verksamhet, i vart fall i ett EU-perspektiv. Ett förslag utan tillräcklig förankring i internationella förhållanden riskerar att inte få avsedd effekt. Analysen av de internationella erfarenheterna bör därför kompletteras i det fortsatta lagstiftningsarbetet för att ge det slutliga regelverket en så solid grund som möjligt.

En direktivnära systematik

FI anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet kan finnas anledning att överväga en systematik med en renodlad uppdelning i reglering av förvaltaren respektive reglering av fonden. En sådan systematik skulle närmare motsvara den systematik som finns i Ucits-direktivet³ och AIFM-direktivet⁴. Det skulle i synnerhet underlätta tillämpningen av de svenska

¹ Dir. 2023:163 Ett moderniserat regelverk för att stärka konkurrenskraften och motståndskraften på svensk fondmarknad.

² Det gäller till exempel den föreslagna styrningsmodellen och modellen med en bilaga till bolagsordningen.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/927 av den 13 mars 2024 om ändring av direktiven 2011/61/EU och 2009/65/EG vad gäller delegeringsarrangemang, hantering

reglerna vid gränsöverskridande verksamhet enligt Ucits-direktivet, eftersom olika medlemsstaters regler kan gälla för förvaltaren respektive fonden, beroende på var förvaltaren respektive fonden är etablerad. Ett svenskt regelverk med en systematik som utländska aktörer kan känna igen är lättare att tillämpa och kan förväntas stärka den svenska marknadens konkurrenskraft.

Ett bredare konsumentskyddsperspektiv

Av kommittédirektivet framgår att investerar- och konsumentskyddsperspektiven bör ingå som en viktig del i analysen av ett regelverk för associationsrättsliga fonder. Utredningen redogör visserligen för konsumentsskyddsaspekter i flera delar av betänkandet. När det gäller AIF-bolag återkommer dock utredningen till att dessa i huvudsak riktar sig till professionella investerare.⁵ Det stämmer visserligen att alternativa investeringsfonder generellt riktar sig till professionella investerare. FI anser dock att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör tas i beaktning att det kommer att finnas AIF-bolag med konsumenter som investerare.⁶ Det bör därför utredas om investerarskyddet kan stärkas i sådana AIF-bolag.

Benämningen och bildandet av svenska associationsrättsliga fonder (avsnitt 4.3)

Inledning

FI tillstyrker utredningens förslag om benämningen och bildandet av svenska associationsrättsliga fonder (avsnitt 4.3) men har vissa synpunkter som inspektionen anser bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Företagsnamn och fondnamn

När det gäller värdepappersfonder och specialfonder godkänner FI fondnamnet inom ramen för ett ärende om godkännande av nya eller ändrade fondbestämmelser.⁷ Fondnamnet får inte vara vilseledande utifrån

av likviditetsrisker, tillsynsrapportering, tillhandahållande av förvaringsinstituts- och depåförvaringstjänster samt långivning från alternativa investeringsfonder.

⁵ Se t.ex. slutbetänkandet, s. 386, 391, 398, 407, 444, 472, 483, 484, 522, 573, 579, 602, 646, 667 och 671. Jfr dock 5 kap. 4 § utredningens förslag till lag om fondandelsbolag (FABL) och slutbetänkandet, s. 469, 473, s. 569–572 och 697.

⁶ Jfr slutbetänkandet, s. 569–572.

⁷ Fondens namn är en del av fondbestämmelserna enligt 4 kap. 8 § första stycket 1 lag (2004:46) om värdepappersfonder (LVF). En värdepappersfonds fondbestämmelser, och ändringar i dem, ska godkännas av FI enligt 4 kap. 9 § LVF. Med specialfond avses

fondens investeringar, placeringsinriktning eller karaktär. FI anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör förtydligas hur ett fondandelsbolags företagsnamn förhåller sig till fondens namn, och vilken prövning som ska göras av företagsnamnet.⁸ Detta gäller även i förhållande till delfonder.

Bildandet

Enligt utredningens förslag till lag om fondandelsbolag (FABL) ska samtliga andelar tecknas av stiftarna till de villkor som framgår av stiftelseurkunden (2 kap. 5 § FABL). Stiftelseurkunden ska bland annat innehålla en bolagsordning (2 kap. 3 § första stycket 1 FABL). Om det är ett investeringsbolag behöver bolaget därefter ansöka om tillstånd enligt 3 kap. 1 § FABL innan anmälan om registrering kan skickas till Bolagsverket (2 kap. 3 § andra stycket FABL).

Om ett investeringsbolag behöver göra ändringar av uppgifter i stiftelseurkunden eller bolagsordningen i samband med FI:s tillståndsprövning, innebär det ändringar i villkoren för teckningen av andelar och bolagets bildande (jfr 2 kap. 3 § första stycket 1 FABL och 2 kap. 3 § FABL). Det kan skapa osäkerhet i frågan om bolaget bildats i enlighet med tillämpliga regler. FI anser därför att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör förtydligas vilka möjligheter det finns att justera stiftelseurkunden och bolagsordningen efter bildande, men innan registrering, utan att bolagsbildningen behöver avbrytas och göras om.⁹ Det bör till exempel vara tydligt om det är möjligt att i investeringsbolag byta ut styrelseledamöter som inte uppfyller lämplighetskraven, eller göra ändringar i bilagan till bolagsordningen.

FI anser vidare att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör ses över om kravet på registrering av ett investeringsbolag, efter att det fått tillstånd av FI, är förenligt med artikel 29.3 i Ucits-direktivet.

FI noterar att utredningen övervägt att inspektionen ska föra fondandelsbolagsregistret. Det vore dock ett verksamhetsfrämmande inslag för inspektionen. FI delar utredningens bedömning att det skulle kräva att inspektionens ansvarsområde utvidgas och kräva uppbyggnad av en ny

alternativa investeringsfonder som förvaltas enligt lag (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder (LAIF) och uppfyller de särskilda villkoren i 12 kap. LAIF. Av 12 kap. 3 § LAIF framgår att 4 kap. 9 § LVF gäller på motsvarande sätt för specialfonders fondbestämmelser.

⁸ Jfr författningskommentaren till 5 kap. 1 § FABL i slutbetänkandet, s. 871.

⁹ Jfr prop. 2004/05:85, s. 519 och 524.

funktion och ny kompetens för att upprätta och föra ett associationsrättsligt fondandelsbolagsregister. FI bör därför inte utses till registreringsmyndighet.

FI vill också framhålla att ett eventuellt förslag att inspektionen, trots dessa invändningar, ska föra ett fondandelsbolagsregister måste föregås av en ny konsekvensanalys, som även inkluderar behovet att i så fall tillskjuta ytterligare resurser till FI.

Tillstånd

Utredningen föreslår att en förutsättning för tillstånd att driva verksamhet som investeringsbolag ska vara att den som ska ingå i styrelsen för bolaget har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett investeringsbolag och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.¹⁰ FI instämmer i att det är viktigt att ledamöterna ledningsprövas. Enligt skälen till förslaget ska den prövning som görs av styrelseledamöter i ett investeringsbolag vara mindre omfattande än den prövning som sker av styrelseledamöter i ett fondbolag.¹¹ FI anser att det bör förtydligas vilken prövning som ska göras i punkten 3 i bestämmelsen och på vilket sätt prövningen av ledningen i ett investeringsbolag skiljer sig från prövningen av ledningen i ett fondbolag (se 2 kap. 1 § LVF). Samma sak gäller för associationsrättsliga specialfonder (19 kap. 2 § FABL).

Kostnader som ska bäras av bolaget

Det bör övervägas om det på motsvarande sätt som för investeringsbolag ska framgå av ett AIF-bolags bolagsordning vilka kostnader som ska bäras av bolaget, eftersom även AIF-bolag kan belastas med till exempel kostnader för bolagets bildande.¹² Utredningens förslag innebär att sådana kostnader, i likhet med vad som gäller för aktiebolag, endast anges i stiftelseurkunden. Ett fondandelsbolag kommer dock till skillnad från ett aktiebolag ha möjlighet att löpande utfärda nya andelar efter det att bolaget bildats. Sådana andelar kommer inte tecknas på stiftelseurkunden. Om informationen inte framgår av bolagsordningen, kan det innebära att den som tecknar andelar i ett AIF-bolag efter bildande inte får samma

¹⁰ 3 kap. 1 § 3 FABL.

¹¹ Slutbetänkandet, s. 406.

¹² Av 2 kap. 3 § FABL och 2 kap. 5 § andra stycket 4 aktiebolagslagen (ABL) följer att det ska anges i stiftelseurkunden om bolaget ska ersätta kostnader för bolagets bildande.

information om den skuld som belastar bolaget, som den eller de stiftare som tecknat de första andelarna.¹³

När det gäller investeringsbolag tillstyrker FI att det ska framgå av bolagsordningen vilka kostnader som ska bäras av bolaget. FI anser dock att det även bör framgå av lag vilka kostnader som ett investeringsbolag *får* belastas med.¹⁴ FI anser att det i och för sig kan finnas kostnader som, med hänsyn till den nya strukturens utformning, bör belasta fonden och inte förvaltaren. Det gäller till exempel ersättning till styrelsen och revisor. FI anser dock att det även finns kostnader som är mindre lämpliga att belasta ett investeringsbolag med. Det gäller till exempel kostnader för bolagets bildande. FI anser att en sådan kostnad riskerar att belasta andelsägarna på ett orättvist sätt, i synnerhet om ett investeringsbolag ska återbetala en skuld till sin förvaltare så fort det finns likviditet i investeringsbolaget.¹⁵

Det kan även noteras att det inte är möjligt för fondbolag att belasta värdepappersfonder för kostnader i samband med bildande. Sådana kostnader får i stället täckas med den förvaltningsavgift som löpande tas ut från fonden. Det riskerar att göra det mindre attraktivt att starta och förvalta värdepappersfonder jämfört med investeringsbolag vilket kan skapa en asymmetri på marknaden. FI ser att det kan leda till en oönskad utveckling av marknaden om förvaltare styrs mot den nya strukturen för att kunna lägga över kostnader på investerare. Ett sätt att förhindra detta vore att i lag reglera vilka kostnader som får belasta investeringsbolaget.

Styrningen och förvaltningen av ett fondandelsbolag (avsnitt 4.4)

Inledning

FI tillstyrker i huvudsak utredningens förslag om styrningen och förvaltningen av ett fondandelsbolag (avsnitt 4.4). FI anser dock att en välfungerande konstruktion förutsätter vissa förtydliganden i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det gäller i synnerhet styrelsens roll och uppgifter i fondandelsbolaget. FI avstyrker att det ska vara möjligt att utse

¹³ Jfr dock 10 kap. 1 § första stycket 10 LAIF avseende informationsbroschyrens innehåll.

¹⁴ Jfr Iosco, *Good Practice for Fees and Expenses of Collective Investment Schemes*, 2016 [FR09/16], s. 6. Jfr även vad som gäller vid fusion enligt 8 kap. 13 § LVF, som motsvarar artikel 46 i Ucits-direktivet, prop. 2010/11:135, s. 217.

¹⁵ Att så ska ske framgår av författningskommentaren till 6 kap. 5 § FABL, se slutbetänkandet, s. 885.

styrelseledamöter som inte avser att ta del i sådan verksamhet som ankommer på styrelsen.

Styrelsen i ett fondandelsbolag

I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det förtydligas vilken roll styrelsen i ett fondandelsbolag ska ha i fondverksamheten. Det bör till exempel förtydligas vilka kontroller av förvaltaren som styrelsen förväntas genomföra. Det bör även förtydligas hur fondandelsbolagets styrelse organisatoriskt förhåller sig till fondbolagets och AIF-förvaltarens verksamhet. Det bör till exempel förtydligas om styrelsen i ett investeringsbolag ska vara ett sådant organ som ansvarar för tillsynen enligt definitionen i artikel 3.6 kommissionens direktiv 2010/43/EU.¹⁶

Det bör även förtydligas hur styrelsen ska agera i olika situationer med hänsyn till regler om jäv och/eller intressekonflikter. Till exempel bör det klargöras om de ledamöter som inte är oberoende i förhållande till förvaltaren kan delta i uppföljningen av förvaltaren. Om de ledamöter som inte är oberoende i förhållande till förvaltaren behöver avstå från att delta i handläggningen av frågor som gäller förvaltaren, synes sådana ledamöter regelmässigt behöva avstå från att delta i styrelsens arbete. Styrelsens uppgifter är just huvudsakligen att följa upp förvaltarens arbete (10 kap. 3 § FABL). Följderna av en sådan ordning bör belysas närmare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

FI anser visserligen att det är positivt om styrelsen i ett fondandelsbolag kan medföra ett extra lager av kontroll som stärker investerarskyddet. FI konstaterar dock samtidigt att det kan innebära kostnader som måste bäras av fonden och andelsägarna. Detta kan jämföras med värdepappersfonder som inte åtnjuter motsvarande skydd, eller motsvarande kostnad.

FI avstyrker att det ska vara möjligt att utse styrelseledamöter som inte avser att ta del i sådan verksamhet som ankommer på styrelsen (10 kap. 6 § FABL och 8 kap. 12 § ABL). För det fall det ändå ska vara möjligt behöver det tydliggöras vad som skulle anses vara godtagbara skäl.

FI anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör förtydligas om bestämmelserna om förvärvsförbud vid insyn i daglig handel, tystnadsplikt,

¹⁶ Avseende styrelsen i AIF-bolag jfr tillsynsfunktionen enligt kommissionens delegerade förordning (EU) nr 231/2013 av den 19 december 2012 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU vad gäller undantag, allmänna verksamhetsvillkor, förvaringsinstitut, finansiell hävstång, öppenhet och tillsyn.

uppgiftsskyldighet och meddelandeförbud (2 kap. 18–20 a § LVF) ska gälla även för styrelsen i ett fondandelsbolag.

Förvaringsinstitut

Ändringar föreslås i 3 kap. LVF, så att investeringsbolag uttryckligen kommer att omfattas av merparten av reglerna om förvaringsinstitut. Någon ändring föreslås dock inte i 3 kap. 1 § första meningen LVF, som anger att förvaringsinstitut ska utses för en värdepappersfond. En motsvarande bestämmelse införs i stället i 10 kap. 17 § FABL. Det gör att det blir otydligt om 3 kap. 1 § andra meningen och 2–3 §§ LVF ska tillämpas på förvaringsinstitut för ett investeringsbolag.

Andelarna och andelskapitalet (avsnitt 4.6)

Inledning

FI tillstyrker utredningens förslag om andelarna och andelskapitalet (avsnitt 4.6). FI anser dock att utredningens förslag om beräkningen av andelskapitalet i ett fondandelsbolag behöver kompletteras.

Andelsklasser

FI anser att det bör förtydligas om en andelsklass med röststarka andelar ska kunna vara förenad med villkor som innebär att andelarna endast kan tecknas av förvaltaren (till exempel genom villkor om distribution enligt 6 kap. 2 § andra stycket d FABL).¹⁷

Beräkningen av andelskapitalet

FI anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet behövs en tydligare reglering av hur fondens andelskapital ska beräknas. Andelskapitalet ligger till grund för fondens inlösen- och försäljningspriser och får även betydelse för till exempel avgifter som bestäms utifrån storleken på andelskapitalet.

Utredningen föreslår att andelskapitalet ska beräknas enligt de grunder som anges i bilagan till bolagets bolagsordning (6 kap. 5 § FABL). Beräkningen av andelskapitalet bygger på att fondens tillgångar värderas. FI uppfattar mot den bakgrunden att det ska framgå av bilagan till bolagsordningen hur bolaget värderar tillgångarna i fonden. En och samma tillgång kan dock

¹⁷ Jfr slutbetänkandet s. 32 och 482 angående förvaltarens associationsrättsliga kontroll.

åsättas olika värden beroende på vilken värderingsmetod som tillämpas.¹⁸ En missvisande värdering kan få en rad olika konsekvenser.¹⁹ Följaktligen bör det inte lämnas helt fritt för förvaltare att välja värderingsmetod. FI anser därför att det på motsvarande sätt som i 4 kap. 10 § fjärde stycket LVF ska framgå av lag att den egendom som ingår i fonden ska värderas med ledning av gällande marknadsvärde.²⁰

FI anser även att det bör förtydligas hur grunderna för beräkning av andelskapitalet enligt bilagan till bolagsordningen förhåller sig till bolagets redovisningsvaluta som ska framgå av bolagsordningens allmänna information (5 kap. 1 § 6 FABL).²¹

FI anser vidare att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör förtydligas hur 6 kap. 5 § tredje stycket FABL ska tillämpas, och om bestämmelsen innebär ett hinder mot att förvaltningsavgiften beräknas och skuldförs dagligen, om den faktiska utbetalningen till förvaltaren exempelvis sker månadsvis.

Utdelning

FI anser att det bör förtydligas under vilka förutsättningar som utdelning får ske (6 kap. 16 § FABL). Det bör även klargöras vilka åtgärder som förvaltaren ska vidta för att säkerställa att förutsättningarna i 6 kap. 16 § andra stycket FABL ska vara uppfyllda.

FI anser att det bör finnas krav på förvaltaren att vidta vissa åtgärder för att förvissa sig om att andelskapitalet är positivt efter utdelningen och att bolaget inte kan antas inom kort tid hamna på obestånd. Det bör klargöras vilka sådana kontroller som behöver vidtas.

Redovisning och revision (avsnitt 4.9)

FI anser att det bör förtydligas vilken redovisningsstandard som ska tillämpas i redovisningen för fondandelsbolag. FI anser att

¹⁸ Se t.ex. Iosco, *Consultation Report, Valuing Collective Investment Schemes (CIS)* [CR/05/2025], s. 24-28.

¹⁹ Det kan till exempel leda till att fonden betalar en för hög avgift. Se vidare t.ex. CR/05/2025, s. 6 och Iosco, *Principles for the Valuation of Collective Investment Schemes* [FR05/13].

²⁰ Jfr Recommendation 3 i CR/05/2025, s. 24.

²¹ Jfr författningskommentaren till 5 kap. 6 § FABL där det anges att beräkningen av andelskapitalet enligt 6 kap. 5 § FABL ska göras i redovisningsvalutan.

fondandelsbolagets redovisningsstandard ska överensstämja med värderingsmetoden.

FI anser att det bör övervägas under vilka förutsättningar ett fondandelsbolag ska klassificeras som företag av allmänt intresse.²² FI anser att det i varje fall bör införas krav på revisorsrotation för investeringsbolag motsvarande den som gäller för fondbolag enligt 2 kap. 3 c § LVF.

Verksamhetsregler (avsnitt 4.10)

FI tillstyrker utredningens förslag om verksamhetsregler (avsnitt 4.10) men anser att det finns behov av vissa förtydliganden.

FI anser att det bör förtydligas vad som är en värdeöverföring respektive olovlig värdeöverföring (12 kap. 1 § FABL). Det kan till exempel övervägas om det bör införas en tydligare begränsning så att enbart överträdelser mot särskilt angivna bestämmelser medför att värdeöverföringen anses olovlig på så sätt att återbäring och bristtäckning kan aktualiseras (jfr 17 kap. 6 § ABL).

Det bör vara tydligt vad som ska återbäras av mottagaren vid en olaglig värdeöverföring. Lagtext och förarbeten bör därför ses över så att detta är konsekvent beskrivet.²³

Det bör även förtydligas vilka personer som kan hållas ansvariga om det uppkommer en brist vid återbäring (bristtäckningsansvar, 12 kap. 3 § FABL). Det är till exempel oklart om även den operativa personalen hos förvaltaren ingår i kretsen som kan hållas ansvariga.²⁴

Skadestånd (avsnitt 4.11)

FI anser att skadeståndsbestämmelserna behöver ses över i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det gäller till exempel möjligheten till jämkning enligt 18 kap. 5 § FABL när ersättningsskyldigheten regleras i LVF respektive

²² Jfr t.ex. Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för finansiell stabilitet, finansiella tjänster och kapitalmarknadsunionen, Europe Economics, Milieu och CEPS, *Study on the Audit Directive (Directive 2006/43/EC as amended by Directive 2014/56/EU) and the Audit Regulation (Regulation (EU) 537/2014) : final report*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2022, s. 26.

²³ Jfr ordalydelsen av 12 kap. 2 § FABL och författningskommentaren till 12 kap. 2 § FABL.

²⁴ I författningskommentaren anges att bristtäckningsansvaret exempelvis kan träffa någon som har medverkat till beslutet om värdeöverföringen eller verkställande av utbetalningen.

LAIF. Det bör även förtydligas vilket skadeståndsansvar registrerade AIF-förvaltare har.

Tillsyn och ingripande (avsnitt 4.12)

Inledning

FI avstyrker utredningens förslag om tillsyn och ingripande (avsnitt 4.12) så som det är utformat och anser att förslagen behöver kompletteras för att FI ska kunna bedriva en effektiv tillsyn.

Tillsynen och dess omfattning

Utredningen föreslår att FI:s tillsyn enligt den nya lagen ska vara begränsad till att verksamheten i ett fondandelsbolag drivs enligt FABL och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet. Verksamheten för ett fondandelsbolag regleras dock även av dess bolagsordning. FI anser därför att det på motsvarande sätt som i 10 kap. 1 § LVF även bör framgå att inspektionen har tillsyn över att verksamheten i ett fondandelsbolag drivs enligt bolagsordningen.

Ingripandemöjligheter

Utredningen föreslår att en förutsättning för tillstånd att driva verksamhet som investeringsbolag ska vara att den som ska ingå i styrelsen för bolaget har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett investeringsbolag och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.²⁵ Det innebär att ett investeringsbolags styrelseledamöter ska lämplighetsprövas av FI. FI anser att det på motsvarande sätt som i 12 kap. 3 § LVF och 14 kap. 3 § LAIF bör finnas en uttrycklig bestämmelse som ger inspektionen möjlighet att ingripa om kravet på lämplighet inte uppfylls av någon som ingår i investeringsbolagets styrelse. I annat fall kan prövningen förlora sitt syfte.

FI anser vidare att FI:s ingripandemöjligheter gentemot fondandelsbolaget inte bör vara begränsade till överträdelser som är allvarliga och systematiska (14 kap. 1 § FABL). I likhet med övrig rörelsereglering bör FI kunna utfärda förelägganden och meddela anmärkningar vid andra överträdelser än sådana som är allvarliga och systematiska, även om det är först vid allvarliga och systematiska överträdelser som ett investeringsbolags tillstånd ska återkallas

²⁵ 3 kap. 1 § 3 i förslag till fondandelsbolagslag och avsnitt 4.3.4 i slutbetänkandet.

eller som ett AIF-bolag ska förbjudas att fortsätta bedriva verksamhet. Liksom i övrig rörelsereglering bör FI vid allvarliga överträdelser även ges möjlighet att meddela en varning om det bedöms som tillräckligt. FI anser vidare att inspektionen bör ha möjlighet att ingripa på hela det område som FI:s tillsyn omfattar.²⁶ Det skulle även vara i enlighet med artikel 98.2 e och artikel 99 i Ucits-direktivet.

FI anser att det bör införas en bestämmelse som ger inspektionen rätt att pröva om ett ingripande ska ske innan ett fondandelsbolag likvideras (motsvarande 14 kap. 2 § FABL). Det kan till exempel vara aktuellt om det finns en pågående undersökning.

Fusion och delning (avsnitt 4.14)

FI tillstyrker utredningens förslag om fusion och delning (avsnitt 4.14) men har vissa synpunkter på förslagen.

Utredningen föreslår att beslut om fusion respektive delning fattas av förvaltaren om inget annat föreskrivits i bolagsordningen.²⁷ Det bör övervägas om beslutet är av sådan vikt att det i stället ska fattas av stämman.

FI anser vidare att det bör vara förvaltaren för det *överlåtande* bolaget som ska ansöka om tillstånd till fusion hos FI. Det stämmer med utredningens författningsförslag, men bör även framgå i andra delar av utredningen.²⁸

Enligt utredningens förslag inträder rättsverkningarna av en fusion vid Bolagsverkets registrering.²⁹ FI:s tillståndsprövning föregår registreringen. FI kommer dock avsluta ett ärende om fusion först när ärendet slutligt behandlats även av Bolagsverket. FI anser därför att inspektionen bör få information om när ärendet slutligt behandlats av Bolagsverket, även när registrering inte skett. FI anser att Bolagsverket inte bara ska underrätta inspektionen vid registrering, utan även om frågan om fusion har fallit enligt 15 kap. 19 § FABL.

En värdepappersfond får inte ombildas till en specialfond eller någon annan typ av alternativ investeringsfond (8 kap. 26 § LVF). En alternativ investeringsfond som är en specialfond kan dock ombildas till en

²⁶ Se 13 kap. 1 § FABL jämfört med 14 kap. 1 § 3 FABL, där den senare bestämmelsen är snävare än den första. Jfr även 12 kap. 1 § LVF och 14 kap. 1 § LAIF.

²⁷ 15 kap. 1 § tredje stycket FABL och 16 kap. 1 § tredje stycket FABL.

²⁸ 15 kap. 11 § FABL. Jfr slutbetänkandet, s. 650.

²⁹ 15 kap. 17 § FABL.

värdepappersfond genom ändring av fondbestämmelserna för specialfonden. Det bör övervägas om det finns skäl att bestämmelserna i FABL ska motsvara LVF i dessa delar.³⁰

Avveckling av ett fondandelsbolag (avsnitt 4.15)

FI tillstyrker utredningens förslag om avveckling av ett fondandelsbolag (avsnitt 4.15) men har vissa synpunkter på förslagen.

Utredningen föreslår att FI under vissa förutsättningar ska besluta att ett fondandelsbolag ska gå i likvidation. FI instämmer i att en ny förvaltare ska utses skyndsamt men anser att det bör övervägas om det ska vara möjligt för inspektionen att besluta om en förlängning av fristen på 10 dagar som uppställs i 17 kap. 5 § FABL. Det kan i undantagsfall finnas skäl för det, till exempel om FI har återkallat tillståndet för den tidigare förvaltaren och det bedöms ligga i andelsägarnas intresse med en längre frist.

FI anser att det bör förtydligas vilket ansvar förvaringsinstitutet har för avvecklingen av ett fondandelsbolag (jfr 17 kap. 14 § FABL). FI ser även att det mer långtgående ansvaret som ett förvaringsinstitut har för avvecklingen av en värdepappersfond (9 kap. 1 § andra stycket LVF) kan medföra att förvaringsinstitutet gör en noggrann kontroll av fonden och förvaltaren innan förvaringsinstitutet accepterar ett uppdrag som förvaringsinstitut. Motsvarande skäl gör sig gällande för fondandelsbolag. FI anser därför att konsekvenserna av en annan konstruktion med ett mindre långtgående ansvar bör utredas noga.

FI noterar att utredningen inte lämnat något förslag eller bedömning när det gäller vissa skrivningar om möjliga ändringar i LVF om när förvaringsinstitutet i vissa fall ska överta förvaltningen av en värdepappersfond.³¹ Frågan är komplex och bör inte utan ytterligare utredning leda till lagstiftning.

FI anser att borgenärskyddet bör ses över i det fortsatta lagstiftningsarbetet. FI har svårt att se hur de näringsrättsliga reglerna skulle ge ett sådant skydd för borgenärerna som utredningen beskriver.³² FI kan inte heller se att fondandelsbolagets borgenärer till exempel har något skydd mot att

³⁰ Jfr slutbetänkandet, s. 658, där det anges att det inte bör vara möjligt att ombilda ett investeringsbolag till ett AIF-bolag eller tvärtom.

³¹ Slutbetänkandet s. 676–679.

³² Slutbetänkandet, s. 671.

verksamheten i fondandelsbolaget drivs vidare trots att fondandelskapitalet är negativt.³³

Delfonder (avsnitt 4.16)

FI tillstyrker att det ska finnas möjlighet att skapa delfonder i investeringsbolag och specialfonder. FI anser dock att det finns stora brister i utredningens förslag till reglering av delfonder (avsnitt 4.16). FI avstyrker därför utredningens förslag i dess nuvarande utformning.

FI anser att det är otydligt hur krav som gäller fondandelsbolag ska tillämpas när det finns delfonder. Det gäller till exempel beräkningen av ett fondandelsbolags andelskapital (6 kap. 5 § FABL).³⁴ FI anser att andelskapitalet ska beräknas på delfonds nivå när det finns flera delfonder. En sådan ordning skulle bland annat vara förenlig med att en delfond ska utgöra en separat enhet i ett investeringsbolag (7 kap. 1 § FABL), och att dess tillgångar ska hållas avskilda (7 kap. 4 § FABL).³⁵

FI anser att det bör förtydligas att respektive delfonds bilaga ska godkännas av FI.³⁶ FI anser även att det kan övervägas om det verkligen behöver finnas ett krav på minst två delfonder (7 kap. 1 § FABL).³⁷ Det kan till exempel leda till otydlighet i vad som händer med en delfond som finns kvar om en av två delfonder avvecklas. Vidare kan FI inte se skäl till att det ska finnas minst en andelsklass kopplad till varje delfond. FI uppfattar det som att utredningen genom förslaget avser tillse separation av tillgångarna hänförliga till en delfond från tillgångar hänförliga till övriga delfonder.³⁸ Andelsklasser är ett sätt att förena fondandelar i en och samma fond eller delfond med villkor. Andelsklasser innebär dock inte en separation av tillgångar. Det syftet behöver därför uppnås på annat sätt. Det bör därför i

³³ Att utdelning inte får ske enligt 6 kap. 16 § FABL synes inte ge borgenärerna något skydd mot att verksamheten drivs vidare trots att skulderna överstiger tillgångarna.

³⁴ Andra exempel är möjligheten för en andelsägare i en delfond att vid en bolagsstämma i ett investeringsbolag rösta i en fråga som bara berör en annan delfond, och vilken information som ska lämnas om en delfond (informationsbroschyr och årsberättelse).

³⁵ Jfr artikel 8 kommissionens direktiv 2010/43/EU.

³⁶ Det framgår inte tydligt av författningsförslaget att bilagan ska godkännas av Finansinspektionen, det framgår dock att så ska ske i slutbetänkandet, s. 686. Jfr även 12 kap. 1 a § första stycket 6 a i utredningens förslag till ändringar i LVF, enligt vilken det ska vara möjligt att ingripa när bilagan inte godkänts.

³⁷ Jfr författningskommentaren till 7 kap. 1 § FABL, i slutbetänkandet, s. 896.

³⁸ Slutbetänkandet, s. 686.

det fortsatta lagstiftningsarbetet föreslås en annan ordning för att tillse separation av tillgångarna.

Följdändringar av övrig lagstiftning (avsnitt 4.21)

I utredningens författningsförslag är definitionen av AIF-bolag snävare i årsredovisningslagen (1995:1554) och bokföringslagen (1999:1078) jämfört med FABL. FI anser att det kan leda till otydlighet, och att samma definition av AIF-bolag bör gälla oavsett lag.

FI anser att det bör förtydligas vem som är emittent av andelar i ett AIF-bolag enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och som därmed ansvarar för att skyldigheterna i den lagen som tillkommer emittenten. Andelar i AIF-bolag som inte är specialfonder som är upptagna till handel kommer till exempel omfattas av informationskraven i lag (2007:528) om värdepappersmarknaden.³⁹

FI tillstyrker att den nya fondstrukturen ska omfattas av lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. FI anser dock att det är otydligt vilken tillsyn som ska bedrivas av fondandelsbolaget när sanktioner med anledning av överträdelse riktas mot förvaltaren. Det bör även tillses att FI kan ingripa mot den som står under tillsyn enligt lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Särskild beskattning av Eltif-fonder (avsnitt 5.3)

Förslagen om särskild beskattning av Eltif-fonder som är AIF-bolag är en skatterättslig fråga.⁴⁰ Förslagen rör dock finansiella produkter och aktörer på finansmarknadsområdet och får effekter som faller inom FI:s ansvarsområde. FI ska bland annat arbeta för att de finansiella företagen tar sitt ansvar för ett starkt skydd för konsumenter, och att de finansiella marknaderna fungerar väl.⁴¹ FI anser att konsumentskyddsperspektivet behöver ytterligare beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet kring beskattning av Eltif-fonder.

Utredningen anger att de skattemässiga och administrativa fördelarna med förvaring på investeringsparkonto (ISK) sannolikt skulle bidra till att svenska sparare i större utsträckning investerar i Eltif-fonder. FI kan utifrån

³⁹ Jfr uppräkningsen i 16 kap. 3 § i utredningens förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

⁴⁰ Jfr slutbetänkandet, s. 779.

⁴¹ 2 § förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen.

sitt ansvarsområde se att det finns konsumentskyddsrisiker med en sådan utveckling, vilket gör att förslaget behöver övervägas noga. FI bedömer att det finns flera faktorer som gör att Eltif-fonder inte är en typisk konsumentprodukt och inte alltid är lämplig för konsumenter.⁴²

Investeringar i Eltif-fonder är till exempel generellt förknippade med hög risk. Därutöver har andelsägare ofta begränsade inlösenmöjligheter och Eltif-fonder har långa löptider. Det gör att det kan vara svårt för en investerare att ta sig ur fonden när investeringen väl skett. Om andelsägare ändå kan begära inlösen, kan det uppstå obalanser mellan tillgångarnas likviditet och inlösenfrekvens som leder till att fonden inte kan tillgodose investerarnas inlösenbegäran.⁴³

Konsumenter besitter generellt inte heller samma information och kunskap som institutionella investerare och kan därför ha svårt att utvärdera dessa risker. Även fondens värderingsmodell kan vara svår för konsumenter att genomskåda och utvärdera.⁴⁴

Den särskilda konstruktion som utredningen föreslår för att vissa skatterättsliga effekter ska uppstå innebär att förvaltaren behöver marknadsföra sig till, och få in, ett betydande antal icke-professionella investerare i fonden för att uppnå vissa skattefördelar. Det skapar incitament för förvaltaren att till exempel inom ramen för processen för produktgodkännande tona ned eller bortse från risker som skulle innebära att icke-professionella investerare inte, eller i begränsad utsträckning, är en del av den fastställda målgruppen för produkten.

Dessa incitament kan öka sannolikheten att fonden marknadsförs till icke-professionella investerare som inte är införstådda med och/eller inte har förmåga att bära riskerna med en sådan investering. Att det finns regler för hur finansiella produkter får marknadsföras till konsumenter tar inte bort dessa effekter och åtföljande risker.

⁴² Även om det i vissa fall, och för vissa konsumenter, kan vara en passande investering.

⁴³ Sådana obalanser gör att det på sikt även kan finnas risker för den finansiella stabiliteten. Om det skulle skapas fler fonder och dessa drar till sig ett mer kapital än vad utredningen utgått ifrån, särskilt öppna onoterade Eltif-fonder, kan det uppstå likviditetsobalanser. Ett förlopp där många fondförvaltare försöker avyttra vad som i grunden är illikvida tillgångar kan leda till självförstärkande fall i tillgångspriser, med potentiellt allvarliga spridningseffekter i det finansiella systemet.

⁴⁴ Jfr International Organization of Securities Commissions (Iosco), *Thematic Analysis: Emerging Risks in Private Finance* [FR10/23], s. 37-38.

FI anser att det är viktigt att de nu nämnda riskerna beaktas och hanteras i det fortsatta lagstiftningsarbetet kring beskattning av Eltif-fonder.

FI konstaterar i sammanhanget att utredningen lämnar flera förslag om särskild beskattning av Eltif-fonder. FI förordar att förslagen genomförs stegvis. Det skulle skapa förutsättningar att utvärdera de initiala effekterna innan ytterligare steg tas som kan styra konsumenter mot investeringar i sådana fonder. Detta gäller särskilt förvaring av Eltif-fonder på ISK. Sådana fonder har som tidigare konstaterats begränsade inlösenmöjligheter och långa löptider vilket skiljer sig från andra fondandelar som får förvaras på ISK. Mot bakgrund av de konsumentskyddsrisiker som FI påpekat anser FI att förvaring av Eltif-fonder på ISK bör övervägas först när en robust konstruktion för fondandelsbolagen etablerats och effekterna av övriga skatterättsliga förslag kunnat utvärderas.

Konsekvenser för FI (avsnitt 8.3.3)

Så som utredningen konstaterat innebär förslaget om en ny associationsrättslig fondstruktur uppgifter för FI som går utöver det som annars hanteras av inspektionen på det fondrättsliga området. Den nya lag som föreslås avviker dessutom från annan fondreglering då den i flera avseenden ger FI tillsyn över associationsrättslig reglering. Till detta kommer att utredningen redovisar antaganden om att fondandelsbolagen på sikt kan komma att utgöra en betydande del av svensk fondmarknad. Mot denna bakgrund är det viktigt att FI tilldelas tillräckliga anslag för att hantera de tillkommande uppgifterna.

Såsom anförts ovan angående avsnitt 4.3 behövs en ny konsekvensanalys, som även inkluderar behovet av att tillskjuta ytterligare resurser till FI, om inspektionen ska föra ett fondandelsbolagsregister.

Konsekvenser för finansiell stabilitet (avsnitt 8.6)

Utredningen bedömer att ett införande av en associationsrättslig fondstruktur med ett rörligt kapital inte har någon större inverkan på den finansiella stabiliteten. FI anser att det bör förtydligas vilka antaganden som utredningens slutsats bygger på, och vad följderna blir om antagandena inte stämmer. För det fall det skulle skapas fler fonder och dessa drar till sig mer omfattande kapital än vad utredningen utgått ifrån, och det uppstår obalans mellan likviditeten hos fondens tillgångar och inlösenfrekvensen, så skulle

det kunna få konsekvenser för den finansiella stabiliteten. Det gäller särskilt om det skapas fler och stora öppna onoterade Eltif-fonder.

Bemyndiganden och avgifter

FI anser att bestämmelsen om årliga avgifter till inspektionen respektive avgifter för prövning av ansökningar, anmälningar och underrättelser (13 kap. 9 § FABL) ska utformas på motsvarande sätt som i vissa andra regelverk på FI:s område.⁴⁵

FINANSINSPEKTIONEN

Johan Almenberg
Generaldirektör

Miranda Wallin Linder
Jurist

I detta ärende har generaldirektören Johan Almenberg beslutat. Juristen Miranda Wallin Linder har varit föredragande.

Kopia till fi.fma.v@regeringskansliet.se

⁴⁵ Se t.ex. 13 kap. 16 § lag (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.